

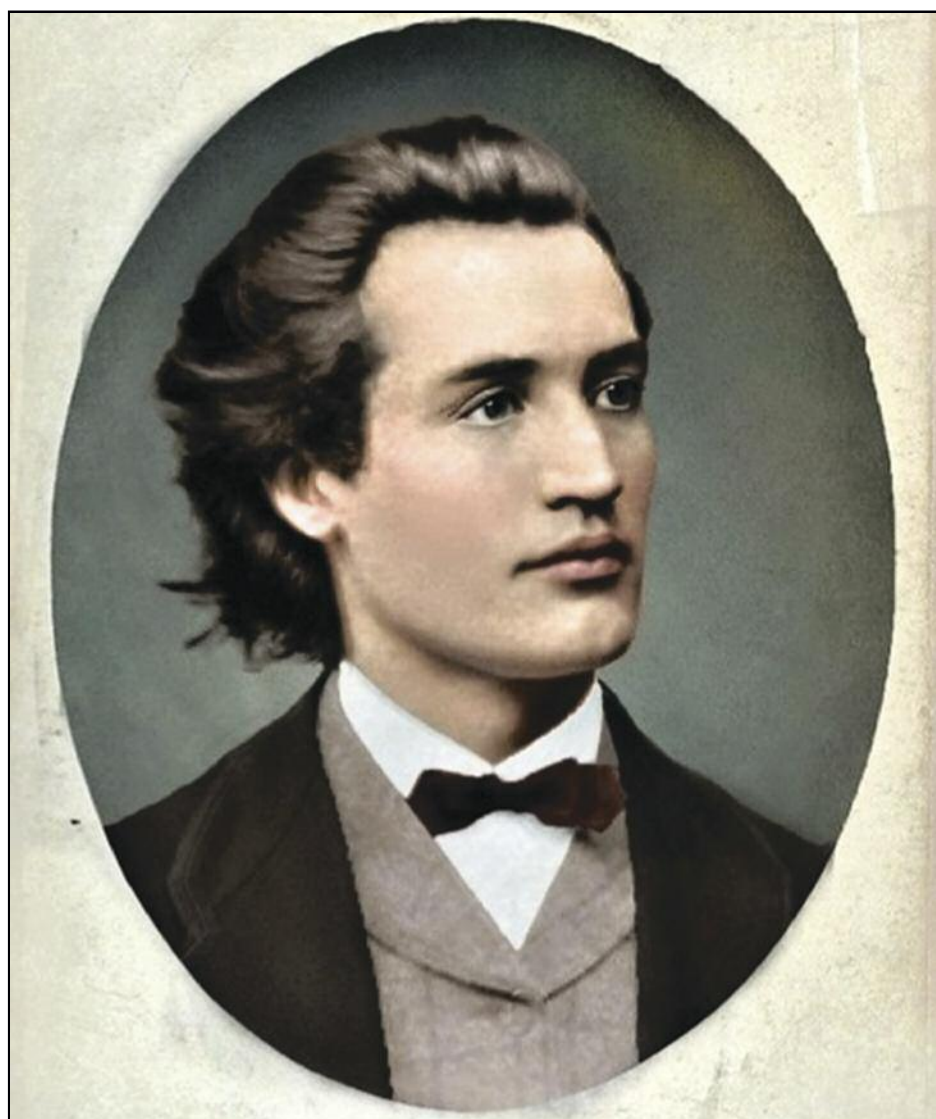
ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXXIII-й РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 1-2/ СІЧЕНЬ 2022 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

До 172-ої річниці з дня народження
Міхая ЕМІНЕСКУ

Міхай ЕМІНЕСКУ

ДО ЗІРКИ

Та зірка, що вгорі блищить,
Така далека звідси,
Що треба їй тисячоліть,
Щоб освітити світ цей.

Давно й погасла вже, мабуть,
У голубій безодні,
Проміння ж до землі свій путь
Пройшло лише сьогодні.

Померла й ніби знов зійшла
Для нас в нічному розмаї:
Коли не бачили – була,
А бачимо – немає.

Так сум кохання пролетів,
Розтав у п'ятні снами,
А промінь згаслих почуттів
Женеться ще за нами.

Переклад з румунської мови Григорія КОЧУРА

У номері:

- З Різдвом Христовим та Новим роком!
- З діяльності голови СУР, депутата
Миколи-Мирослава Петрецького
- 1010 років від спорудження
Собору Святої Софії в Києві
- «Лісова пісня» – перлина творчості
Лесі Українки
- Фестиваль колядок, традицій та
зимових звичаїв у Сігеті
- «Дружба без кордонів» – проект
освітнього партнерства
- «З вами щоб дива ставались, добрі
люди зустрічались!»
- Вірш «Зірка» Міхая Емінеску
в українських перекладах
- Фестиваль-конкурс «Юні українські таланти»
- Щасливі моменти від пречудового фестивалю
- Христос рождається! Славимо Його!

3 Різдвом Христовим та Новим роком!

Шановні члени Почесної ради ГО «Україна-2050»!
 Шановні члени Ради директорів ГО «Україна-2050»!
 Шановний Виконавчий директоре ГО «Україна-2050»!
 Шановна Адміністраторко соціальних мереж ГО
 «Україна-2050»!
 Шановний Технічний директоре ГО «Україна-2050»!
 Шановні члени ГО «Україна-2050»!

ПРИВІТАННЯ З НОВИМ РОКОМ!

З нагоди Нового року
 бажаємо Вам і Вашій родині усього найкращого,
 починаючи із міцного здоров'я, успіхів, щастя, процвітання,
 а найголовніше – Божого благословення!

Сподіваємося, що в Новому році
 Україна буде без російських військ та корупції
 і цілий світ – без COVID-19!

Щасливого Нового Року!

Евген ЧОЛІЙ

Президент Громадської організації «Україна-2050»

Дорогі друзі!
 Щиро вітаю Вас, Ваші родини та громади з
 величним святом Різдва Христового та
 Новим 2022 роком!
 Сердечно дякую Вам за чудову співпрацю
 впродовж року, яка надихає до нових успіхів!
 Нехай світло Різдвяної зірки зігриває Ваші
 серця, Різдвяні дзвони приносять лише
 приємні новини, а Господь дарує міцне здоров'я
 та родинне благополуччя!

Христос родився! Славимо його!

Євгенія Петрова
 Координаторка СКУ зі зв'язків з громадами

★ Світова Федерація Українських Жіночих Організацій
 щиро вітає українське жіноцтво, своїх партнерів,
 жертводавців
 та все світове українство
 з Різдвом Христовим і Новим роком!

Величне свято Різдва Христового зігриває всіх нас, вселяє віру в
 перемогу добра над злом, дає надію на торжество справедливості. У
 Різдвяний час наші серця наповнюються глибокою духовністю,
 любов'ю і теплом, очікуванням світла і добра.

Разом із радістю прийдешнього Різдва є й велика тривога – загроза
 для України з боку Російської Федерації, яка не приховує своїх
 намірів продовжувати та посилювати збройну агресію. Тому наші
 основні зусилля ми спрямовуємо на підтримку України в боротьбі за
 мир на своїй землі та захист її територіальної цілісності. Сьогодні
 нам треба бути ще більш об'єднаними і особливо рішучими в наших
 спільних діях на міжнародному рівні заради миру в Україні та заради
 її свободи.

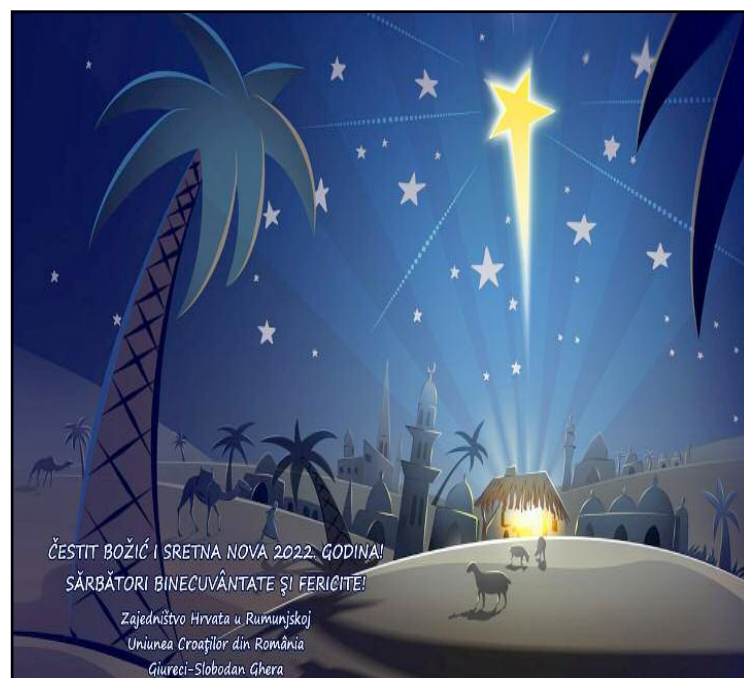
У Різдвяний час молимося за своїх рідних, за Україну та за її мужніх
 захисників, які, жертвуючи життям і здоров'ям, продовжують
 боротися заради нашої спільної перемоги! Дякуємо кожному
 захисникові та кожній захисниці України і захоплюємося їхніми
 подвигами.

Дякуємо всім українським жіночим організаціям світу за
 самовіддану, невтомну працю та самопожертву. Дякуємо за співпрацю
 й підтримку нашим партнерам і жертводавцям з України та
 діаспори.

Нехай Світло Христового Різдва обдарує Вас і Ваші родини
 добрим здоров'ям, любов'ю та радістю. У новому 2022 році щиро
 бажаємо всім духовної єдності, взаємної підтримки та розуміння.
 Нехай Господь дарує Вам силу, натхнення та здоров'я!

Христос родиться! Славимо його!

За Управу СФУЖО
 Світлана Петрова
 В. о. Голови

Cu ocazia Sărbătorii Nașterii Domnului
 Vă rog să primiți urările mele de sănătate și pace.
 Fie ca acest timp să fie plin de speranță, petrecut în sânul familiei.

Sărbători fericite și un An Nou cu bine!

Președintele Uniunii Polonezilor din România
 deputat Ghervazen Longher

Z okazji świąt Bożego Narodzenia
 proszę przyjąć życzenia zdrowia i spokoju.
 Niech będzie to czas pełen nadziei, spędzony w rodzinnym gronie.

Wesołych Świąt i szczęśliwego Nowego Roku!

Prezes Związku Polaków w Rumunii
 poseł Gerwazy Longher

Sărbători fericite!

Căreun Hârios ș-Anlu Nău cu Sănătate ș-Ambăreună!

Happy Holidays!

Joyeuses Fêtes!

Prohe Weihnachten! Prosit Neujahr!

¡Feliz Navidad y Feliz Año Nuevo!

Buon Natale e felicissimo 2022!

Счастливых рождественских и новогодних праздников!

З Новим роком та Різдвом Христовим!

Срећни празници! Srećni praznici! Sretni praznici!

عيد سعيد و كل عام و أنتم بخير!

新年快樂!

RADIO ROMÂNIA INTERNAȚIONAL

З діяльності голови СУР, депутата Миколи-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО

Депутатський запит до Держсекретаря у справах культів

Нещодавно керівництво Українського Православного Вікаріату повідомило мене, що Державний секретаріат з питань культів (ДСК) зажадав остаточних фінансових звітів про використання коштів для друку ювілейного альбому, що через цілу низку проблем Вікаріат відмовився прийняти. Перший варіант альбому, який мав бути надрукований ще у 2020 році, коли Український Православний Вікаріат відзначав тридцятиріччя від свого відновлення, був відхилений через численні кричущі помилки в тексті, висловлювання, які могли негативно вплинути на міждержавні та міжнаціональні відносини, у тому числі тексти, які не мали жодного відношення до української мови в Румунії чи до Українського Православного Вікаріату: наявність цілих абзаців, повністю скопійованих з Інтернету без згоди авторів, неправильний переклад тексту англійською мовою та відсутність перекладу українською.

Проте, хоча знало про усі ці проблеми, видавництво надрукувало альбом румунською та англійською мовами без українського перекладу, надіславши частину накладу до Вікаріату. Звісно, представники Вікаріату відмовилися підписувати акт приймання-передачі альбомів. Раніше, в останній половині III кварталу минулого року, це питання обговорювалося в головному офісі ДСК, а на зустрічі були присутні представники

Українського Православного Вікаріату, ДСК, видавництва, а також експерти в галузі, які озвучили усі зазначені проблеми. За підсумками розмови бенефіціар отримав запевнення, що альбом буде перероблений, для чого була створена робоча група, що складалася з фахівців, які почали роботу над новим варіантом альбому.

Згодом у запиті № С-2019/08.12.2021 р. ДСК зажадав від Українського Православного Вікаріату документи-обґрунтування фінансової підтримки, тобто акт приймання альбомів, які Вікаріат відмовився прийняти через невідповідність взаємно погоджених умов. Випадково чи ні, але в цей же час Вікаріат не отримав вчасно необхідні для виплати зарплат кошти.

Щоб прояснити цю неприємну ситуацію, я попросив Держсекретаря у справах культів Віктора Опаського надати: копію звернення з проханням продовжити строк підготовки ювілейного альбому; пояснення, чому було надіслано запит № С-2019/08.12.2021 р., хоча ДСК добре знав фактичну ситуацію.

Після подання цього депутатського запиту держсекретар Віктор Опаський зв'язався з вікарієм Миколою Лауруком, щоб обговорити ці питання та намітити шляхи усунення цієї неприємної ситуації. Були розглянуті й інші питання, про які раніше повідомляв Український Православний Вікаріат.

ОБРАННЯ НА НОВУ ПОСАДУ

22 .12.2020, за пропозицією Парламентської Фракції Національних Меншин, я був обраний у пленарному засіданні Палати депутатів на посаду заступника голови Комітету з питань культури, мистецтв, засобів масової інформації.

Моє обрання на цю посаду – велика честь, а також відповідальність перед тими, хто наділив мене своєю довірою як 22, так і 6 грудня.

Я використовуватиму всю свою енергію та весь свій досвід, накопичений під час попереднього скликання на посаді секретаря цієї ж комісії, для розвитку та максимального використання потенціалу культурного та творчого секторів Румунії.

ДЛЯ ЗНИЖЕННЯ РІВНЯ ІНФЛЯЦІЇ В РУМУНІЇ

Ефективна монетарна політика, розроблена та впроваджена у відповідності до директив Центрального банку кожної держави, є основою стабільної, стійкої та передбачуваної економіки. Від дотримання цього природного порядку виграють усі – як громадяни, так і бізнес-середовище, які можуть ефективно розпоряджатися

своїми фінансовими ресурсами. Однак серйозні проблеми виникають, коли грошово-кредитна політика, на етапі прогнозування та/або реалізації, має негативні наслідки для заощаджень громадян або дестабілізує бізнес-середовище.

Зараз така ситуація спостерігається у Румунії, де чинна монетарна політика не дає очікуваного результату, про що свідчить значне зростання інфляції, яка, за даними НІС, у листопаді 2021 року склала 7,8% порівняно з листопадом 2020 року, а середній темп зростання споживчих цін за останні 12 місяців у порівнянні з попереднім аналогічним періодом становить 4,5%. Це зростання відбувається в умовах, коли ціни на продовольчі товари зросли на 4,26%, на непродовольчі товари – на 8,71%, а вартість послуг зросла на 3,75%.

Без термінових заходів щодо вдосконалення монетарної політики громадяни Румунії будуть і далі потерпати від високих цін, аж до того, що споживчий кошик стане недоступним для малозабезпечених категорій населення. Більше того, невтручання держави завдасть значної шкоди бізнес-середовищу, якому пандемія коронавірусу завдала серйозних збитків.

З огляду на зазначене вище, я звернувся до прем'єр-міністра Ніколае Чуке з проханням надати інформацію про заходи, які уряд планує вжити для зниження рівня інфляції в Румунії.

1010 років від спорудження Собору Святої Софії, що в Києві, відсвяткували в Клузі-Напоці

11 грудня в Клузі-Напоці відбувся захід у режимі онлайн, присвячений 1010-й річниці від закладення першого каменя Церкви Святої Софії, що в Києві, – культової споруди, яку вважають осередком українського духовного життя, найдавнішої архітектурної пам'ятки в сьогоднішній столиці України. Організував цю подію для української місцевої громади та гостей Союз українців Румунії в співпраці з відділом української мови та літератури при Департаменті слов'янських мов Філологічного факультету Клузького університету імені Бабеша-Бойоя. Ведуча та співорганізатор заходу пані М. Гербіл у вступному слові підкреслила: «...Зазвичай наші події присвячені різним особистостям, культурним та літературним діячам – письменникам, режисерам тощо. Сьогодні ж поговоримо про красу архітектурної перлини України періоду Київської Русі 11-го століття, ...про заснування візантійського та українського архітектурного шедевра – Собору Святої Софії». Цей Собор є не просто «найдавнішим руським храмом серед тих, що збереглися». Колись він був головним державним храмом Київської Русі і є свідком найважливіших духовних, політичних та культурних подій упродовж тисячі років. До того ж це колосальне комплексне джерело знань про тодішні релігійні уявлення людей та їхнє життя, про архітектуру, монументальний живопис та ікони. А відтак ознайомлення з історією, рисами й особливостями цієї історичної пам'ятки є важливим для поцінувачів української культури та історії.

На початку події доктор-лектор М. Гербіл коротко розповіла румунською мовою про історичну вагу Софіївського Собору, відомі дані про його будівництво і розквіт у період Київської Русі, навали ворогів і пограбування монголо-татарами, тривалий занепад та відродження. Доповідь «Собор Святої Софії – символ українських земель від прадавніх

часів до сучасності», яку зачитала головний редактор журналу «Дзвоник» Л. Дорош, продовжила і розвинула почату раніше тематику. Була звернена увага на важливі зміни, що відбулися при відродженні будівлі у козацькі часи київським митрополитом Петром Могилою та гетьманом Іваном Мазепою. Останній не тільки вклав величезні особисті кошти у ремонт Софії Київської, але й надав їй рис так

званого українського бароко. Мазепа побудував і величезну барокову дзвіницю, яка і зараз вважається однією з найвищих дзвіниць України. З часом біля Собору було зведено й інші будівлі – палац митрополита, трапезна та хлібня, келійний корпус. Їхнє будівництво та зміни є не менш цікавими і повчальними сторінками. За весь час існування собору наймасштабнішою називають реставрацію, розпочату 1843 року. Нею керував академік Ф. Солнцев і тривала вона 10 років.

У доповіді було звернуто особливу увагу і

на сучасні часи – драматичну історію нашої країни на початку 20 століття та її негативний вплив на історичні пам'ятки, а особливо храми. Всеукраїнська академія наук врятувала Собор Святої Софії від знищення радянською владою. А в 1934 році територія Софіївського монастиря була оголошена Державним історико-архітектурним заповідником. Щоправда, до того комуністичним урядом її було пограбовано і знищено всі церковні атрибути. Повторно Софіївський Собор пограбували вже у 1941-1943 рр. за німецько-гітлерівської окупації Києва. Тоді найцінніші експонати Софіївського архітектурно-історичного музею, частину дорогих ікон та фотоархівів було вивезено до Німеччини. У 1950-их роках провели нові «реставраційні роботи, під час яких виявлені та відкриті фрески 11 сторіччя та відновлені фрески 18 сторіччя. А в 1990 р. ансамбль Софіївського монастиря занесено до Переліку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО», – підкреслила доповідачка.

На закінчення було переглянуто документальну стрічку, яка дала можливість наочно переконатися у величч і грандіозності Софіївського Собору – однієї з найбільших споруд свого часу. Вона зберігає в собі багато історичних і культурних надбань України, є місцем поховання великих князів. Внутрішні стіни ще зберегли розписи і мозаїки 11 століття, вартість яких неможливо оцінити. Серед найвідоміших – мозаїка Божої Матері Оранти. Розписи ілюструють біблійні перекази, історичні події, духовних та державних діячів і є предметом дослідницьких робіт та нових відкриттів. Та найважливіше: Собор Святої Софії продовжує вражати грандіозністю і досконалістю форм, внутрішнім спокоєм і величчю. В незалежності від часів, можливостей і переконань він залишається у центрі культурного та історичного життя українців.

Ольга СЕНИШИН

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій вшанувала День українського політв'язня

12 січня ц.р. виповнилося 50 років з часу найбільшої репресивної акції окупаційної радянської влади проти українських дисидентів.

Від 12 до 14 січня 1972 року відбулася найбільша хвиля репресій проти українських дисидентів, розпочався так званий «генеральний погром» українського шістдесятництва, коли за дві доби було заарештовано більшість відомих представників національно-демократичного руху України – шістдесятників, правозахисників, дисидентів. Серед затриманих у ці дні були: Іван Світличний, Євген Сверстюк, Василь Стус, Леонід Плющ, Зіновій Антонюк, Іван Дзюба, В'ячеслав Чорновіл, Михайло Осадчий, Іван Гель, Стефанія Шабатура, Ірина Стасів-Калинець. Згодом був арештований Ігор

Калинець, а невдовзі хвиля репресій прокотилася всією Україною. Всього було заарештовано близько сотні осіб, відбулися обшуки, допити, звільнення з роботи, переслідування.

У день вшанування українців, для яких переконання і цінності стали дорожчими за фізичну свободу, організоване українське жіноцтво світу, об'єднане під егідою Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, висловлює свою повагу до героїв та героїнь-шістдесятників та наголошує на тому, що пам'ятаючи подвиг і відвагу дисидентів, маємо голосно заявляти про нинішню репресивну політику Росії щодо громадян України і прихильників України.

Російська влада продовжує ув'язнювати українців і представників інших національностей, які виступають проти окупаційної влади РФ та агресії Кремля.

Українці рішуче виступають проти агресора та відстоюють у світовому просторі цінності нашої нації та людські свободи, які ще 10 грудня 1948 року були закріплені у Статті 2 загальної Декларації прав людини, прийнятої Генеральною асамблеєю ООН: «Кожна людина повинна мати всі права і всі свободи, ...незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного чи соціального походження, майнового, станового або іншого становища».

СФУЖО закликає підтримати усіх українців та прихильників України, хто ще досі перебуває у заручниках окупанта та агресора. Українським в'язням, які нині перебувають за ґратами у РФ, бажаємо витримати ці випробування і скоріше повернутися додому.

Пресслужба СФУЖО

До уваги учнів і студентів!

«Лісова пісня» – перлина творчості поетеси Лесі Українки

Дійові особи:

Головні персонажі: Мавка та Лукаш;

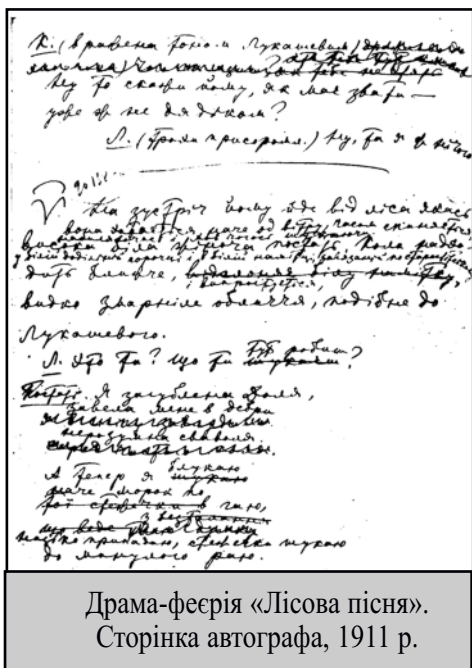
Другорядні: дядько Лев, Лукашева мати, Килина, діти Килини;

Міфічні персонажі: Русалка, Водяник, Лісовик та інші.

Ім'я Лукаш у латинській мові означає «світло», а первісне значення його імені – «народжений при сході сонця». Образ Лукаша суперечливий. Він позитивний лише у період закоханості в Мавку.

Мавка – лісова русалка (за багатьма слов'янськими міфами – це померле нехрещене дитя жіночої статі). Вона є символом прекрасної мрії, поезії, краси. Мавку Леся Українка наділяє такою поезією душі, що вона оживає. Заради кохання вона навіть може перетворитися на служницю, впокорену Лукашевої матері. Трагедію дівчини авторка передає словами «конаюча надія».

Художній напрям: модернізм (неоромантизм).

рідного краю. Авторка використала у назві слово «пісня», очевидно, з метою підкреслення того, що ідеї, які стали основою драми, як і вона сама, житимуть вічно. У «Лісову пісню» письменниця вклала «цвіт душі». Цей твір вражає красою високої мрії, музикою мови, у ньому реальне поєднується і з фантастичним, де діють казкові та міфічні персонажі.

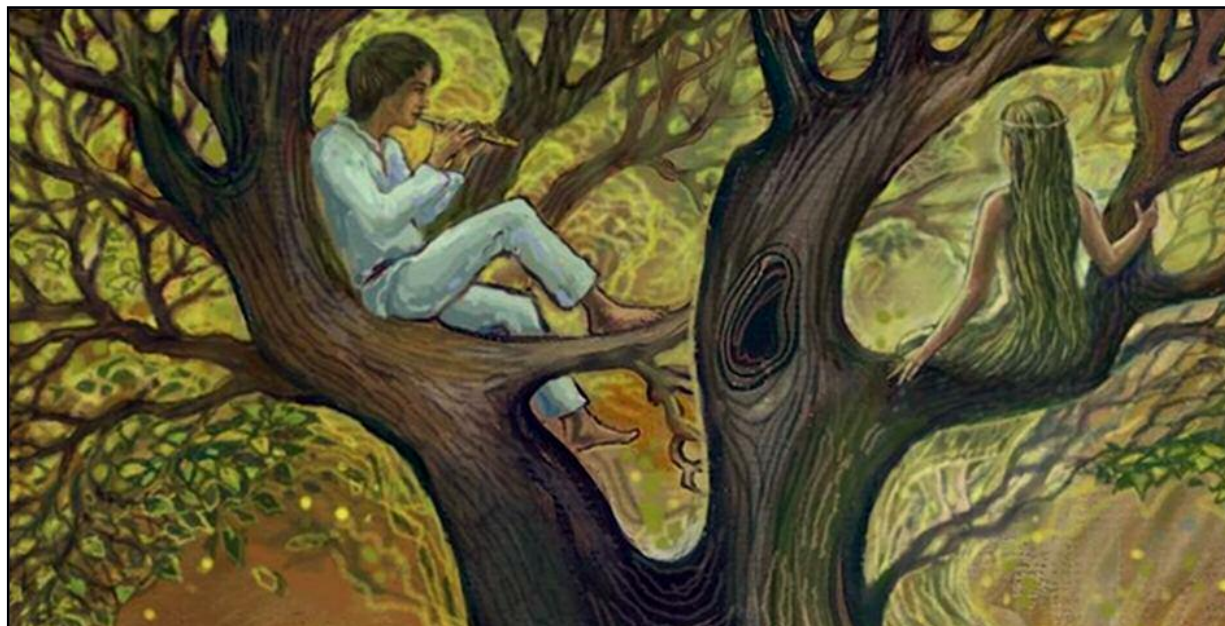
«Лісову пісню», свій геніальний твір, Леся Українка, далеко від Волині, пише грузинському місті Кутаїсі, коли стан здоров'я не дозволяв їй бути в краю дитинства, юності, в краю могутніх лісів, чистих озер, де поруч з людьми жили лісовики, водяники і лісові мавки. Жага творчої праці на давала письменниці спокою. «Мені здається, що я просто згадала наші ліси та затужила за ними», говорила сама авторка про працю над цим твором. Саме ця туга, за словами самої поетеси, і була справжнім імпульсом до створення «Лісової пісні». Варто зауважити, що п'єсу написано в небачено короткі строки – за дванадцять днів липня місяця.

«Лісова пісня» – це гімн єднанню людини й природи, щира лірично-трагедійна пісня-драма про велич духовного, про порив людини до щастя, про складні, болісні шляхи до нього, до реалізації високої мрії.

В основу драми покладено вічну проблему: людина і природа. У природі панує краса й воля, натомість у людському середовищі є місце для неволі, журби. Між людиною і природою немає гармонії.

У «Лісовій пісні» втілено народне сприйняття навколишнього світу, давні міфологічні мислення українців. Драма-феєрія народилася також із внутрішньої потреби поетеси протестувати проти гнітючої атмосфери, яка панувала у колах літераторів. Сама авторка написала про «Лісову пісню» й так: «Такий твір мусив з'явитися, його чекало життя, його вимагала література».

Наталія БУРДУЖА

Подарунки – радість для дітей

Релігійні свята в українців за старим стилем перевищують 13 днів перед румунських свят. Як уже відомо, відповідно традиції, українці за старим стилем святкують 19 грудня Свято Миколая.

Свято Миколая – улюблене і багатождане свято для всіх дітей. З року в рік діти чекають подарунки від Святого Миколая, який традиційно залишає їх біля вікна. Ще з малої дитини він був дуже добродушним, допомагав бідним сім'ям, дітям-сиротам. Тому Свято Миколая це свято для дітей, день подарунків, а для малих дітей – свято радості та веселості.

Діти з усіх українських сіл приготували, написали традиційного листа Святому Миколаю, прикрашали ялинку і коляду-

вали, щоб зустріти гарне і веселе свято Миколая.

Кожного року, і в цьому році, хоч ми знаходимося в період пандемії, СУР має велику думку-бажання, щоб на цьому святі всі діти української меншини були раді і щасливі за отримані подарунки. Тому що місяць грудень є

місяць подарунків, кожна дитина з радістю отримала подарунок. Подарунки були розподілені усім дітям. Ця подія відбувалася дуже гарно, починаючи із підготовчого класу до гімназії. Все було прекрасно, всі діти були задоволені.

Діти були супроводжені своїми учителями і керівниками. За це діти повинні любити і зберігати українську мову, якою вони розмовляють, щоб не забували традицій та звичаїв, які залишили нам наші прадіди.

Даруючи подарунки дітям, це початок гарних і цінних спогадів на майбутність. СУР завжди підтримує українську меншину і заходи, які організовуються, щоб це було на радість усіх українців з Румунії.

Микола ДУТКА

Фестиваль українських колядок у Тімішоарі

У цьогорічному Фестивалі українських колядок у Тімішоарі, який пройшов 19 грудня за фінансовою підтримкою Союзу українців Румунії, взяли участь церковний хор української парафії Лугожу, учні української секції Національного Коледжу ім. Юлії Гаждеу, церковний хор села Кричово, гурт «Золоті друзі» із села Штюка, діти Восьмирічної школи Штюки, колядники з Великої П'єтроаси, всі з Тіміського повіту, та із села Зоріле Карашсеверінського повіту з релігійною виставою «Вифлеєм», а також групи колядників з Крішана та Суліни Тульчанського повіту, всього майже 200 українців.

Вони виступили з українськими колядками та представили гарні українські звичаї і традиції біля української хати в Музеї банатського села, а також на сцені, влаштованій просто неба в центрі Тімішоари в рамках Тімішоарського Різдвяного ярмарку, а саме на заході «Колядки фольклору нацменшин», організованого мерією міста Тімішоара та Консультативною радою з питань національних меншин.

На Тімішоарському Різдвяному ярмарку, крім представників української меншини виступили також групи колядників німецької, угорської, сербської, болгарської, італійської та циганської національних меншин, і зрозуміло, колядники румунського мажоритарного населення. На заході були присутні представники місцевої влади: мерії та префектури, Музею банатського села, Будинку культури, Консультативної ради з питань національних меншин, організацій національних меншин і Тіміського суспільного радіо і телебачення, — зазначив Юрій Глеба, голова Тіміської філії Союзу українців Румунії, який також є і керівником Консультативної ради з питань національних меншин в Тіміші та був ведучим заходу «Колядки фольклору нацменшин».

Директор Восьмирічної школи села Штюка також був присутній на Фестивалі українських колядок у Тімішоарі. Він поділився своїми з нами думками: «Були присутні українці сіл Штюка та Велика П'єтроаса. Разом із нами була присутня і група учнів української секції Національного Коледжу ім. Юлії Гаждеу, яких підготувала викладачка Віолета Мазур, діти з Великої П'єтроаси підготувала вчителька Маріанна Кубаш, та учні із Штюки, яких підготував учитель Василь Білан. Фестиваль відбувся у Музеї Банатського села. Всі українці зібралися біля української хати, де виконали гарні українські колядки та представили свої звичаї й традиції».

Теж 19 грудня у центрі міста Тімішоара колядували молодь та дорослі. І тут українці сіл Штюка, Кричова та міста Лугожу були присутні. Теж із села Штюка був присутній гурт молоді «Золоті друзі», а з Лугожу церковний хор. Також гурти колядників с. Зоріле Карашсеверінського повіту та з Тульчанського повіту, які були запрошені на фестиваль. Ми беремо участь у таких подіях, щоб показати наші прекрасні звичаї і традиції».

Голова Тіміської організації СУР Юрій Глеба зазначив, що у Банаті живуть майже 14.000 українців. Вони організовані у філіях Союзу українців Румунії. В Тіміському повіті діють 32 українські організації, у 12 школах вивчається українська мова, наявні 10 православних парафій, один монастир та Протопоп'ят в місті Лугожі, а від 2009 року в місті Тімішоара діє Український Дім культури, де організуються культурні заходи, події, а від 2015 — Будинки для українських дітей та молоді. У місті Тімішоара була також доопрацьована та посвячена минулого року українська православна церква, — додав голова Тіміської філії Союзу українців Румунії.

Слід уточнити, що перші українці до Банату приїхали із Закарпаття та Галичини на початку ХХ-го століття, а за ними послідувала друга хвиля українських переселенців, що приїхали з півночі Румунії, зокрема з Мараморощини та Буковини, а після Революції в Румунії 1989-го року теж з північних зон Румунії, з гірських околиць, переселились українці, які тут могли закупити землю з цілим господарством від німців, що емігрували в Німеччину.

Христина ШТІРБЕЦЬ

ЗИМОВІ СВЯТА В ЯСАХ – БЕЗПЕРЕРВНІСТЬ ТА РІЗНОВИДНІСТЬ

У вівторок, 14 грудня, о 18.00 у залі ім. Едуарда Кауделли Будинку Бальша Національного університету мистецтв «Джордже Енеску» м. Яси, на запрошення мерії, представники Яської філії СУР взяли участь у заході, присвяченому Різдву Христовому та святу Ханука (Свято світла) під назвою «Світло в людині, природі та мистецтві». Захід був організований у партнерстві з Університетом «А.І.Куза» м. Яси його мерією, Центром єврейської історії та іудаїзму «Александр Шафран», ініційований професором Моше Гропером, радником мера м. Яси з питань зв'язків з національними спільнотами, що проживають у Ясах, модератором якого була професор університету д-р Василика Баяїца. Під час заходу відбулася низка мистецьких, музичних та хореографічних виступів, створених студентами музично-театрального факультету.

Програма включила виступи в прямому ефірі, або в режимі відеоконференції, присвячені згаданим вище святам: професора Моше Гропера, радника мера міста Яси з питань зв'язків з національними громадами в Ясах, посла Ізраїлю в Румунії Давида Саранга, ректора УНАС проф. Авреліана Балаїца, професора університету д-ра отця Константина Некули з м. Сібіу, родом з Мараморощини, рабина адвоката Йозефа Вассермана з Ізраїлю, родом з м. Дорогой, унів. проф. д-ра Олександра Флоріна Платона, проф. адв. Арі Барнеа з Ізраїлю та доцента д-ра Сільвіу Гурлуя. Доповідачі у своїх виступах акцентували увагу на спільних елементах між двома представленими святами, наголошуючи на необхідності виховання молодого покоління у дусі Святого Письма.

Промови та виступи чергувалися з хореографічними музичними моментами, представленими духовим квінтетом, який складається із студентів факультету інтерпретації, композиції та музичних студій Університету мистецтв ім. Джордже Енеску із Яс, які навчаються у нашому місті за програмою Erasmus, послідував хореографічний момент «Співай, співай, співай», підготовлений студентами театрального факультету цього ж університету та, нарешті, виступ Дитячого хору румунської громади в Турині (Центр італо-румунської культури та традицій APS у Турині), який виконав букет традиційних румунських колядок.

На завершення заходу гості мали змогу відвідати тематичну виставку «Світло свят» з роботами викладачів, студентів та випускників факультету образотворчого мистецтва та дизайну.

З цієї нагоди я мав нагоду провести цікаву бесіду з ректором університету унів.

проф. д-ром. Авреліаном Балаїца щодо можливостей співпраці очолюваного ним закладу з нашою філією, враховуючи, що студенти з України також навчаються в університеті мистецтв і періодично викладачі з України приїжджають на навчання за програмою Erasmus. Під час розмови він висловив бажання співпрацювати з подібними закладами в Україні (з Чернівців, Львова, Києва та ін.), розповів про можливе розширення їхньої діяльності у цих університетських центрах. Наприкінці обговорення ми домовилися зустрітися в наступний період, щоб вивчити можливості співпраці та підтримки у досягненні угод про співпрацю в цьому плані.

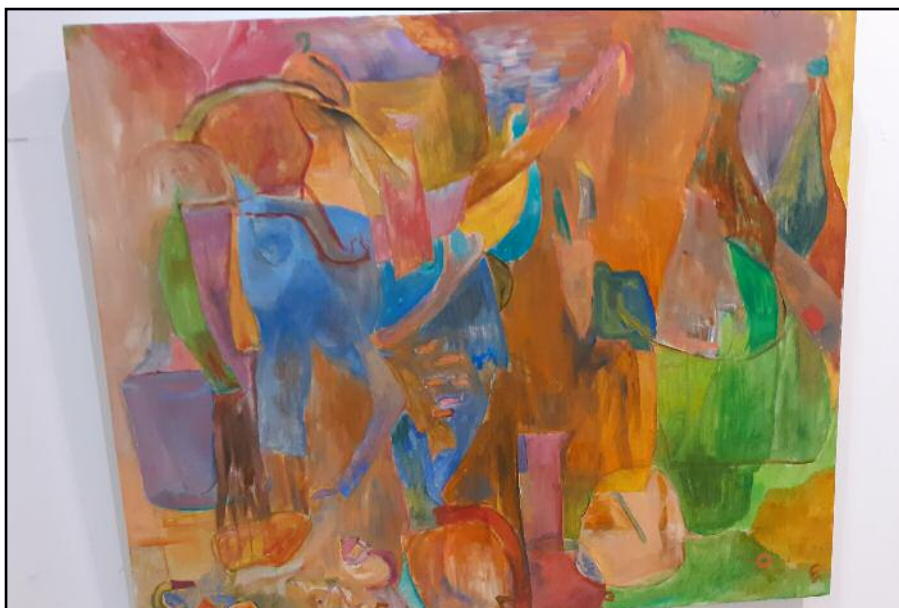
ПРИМІТКА

Національний університет мистецтв «Джордже Енеску» м. Яси сприяє досконалості у творчості, педагогіці, дослідженнях, інноваціях, розвитку людини через внесок мистецтва; підтримує принципи та норми професійної етики в академічній спільноті; сприяє свободі вираження поглядів, справедливості, недискримінації та рівним можливостям; поважає та підтримує права інтелектуальної власності.

На сторінках багатой історії університету, що налічує 160 років існування, є ряд видатних особистостей, які зробили значний внесок у національний та світовий культурний скарб. Цей заклад може стати природним мостом між цінним минулим, яким пишаємося, і майбутнім, за яке ми бажаємо побудувати в природних координатах гармонійного розвитку.

Колектив цього закладу постійно піклується про вдосконалення освітньої пропозиції, організованої на трьох академічних рівнях бакалавра, магістра та доктора, за різноманітними програмами в галузі музики, театру та образотворчого мистецтва, які відповідають поточним потребам і передбачають майбутні, в контексті соціально-економічного, мультидисциплінарного та полікультурного розвитку. Яський Національний університет мистецтв «Джордж Енеску» – це заклад національного рангу, єдиний університет у Румунії, який об'єднує під своїм куполом усі галузі мистецтва, має заслужений міжнародний авторитет, здобутий високою якістю освітніх послуг, дослідницької діяльності та художньої творчості.

Віктор ГРИГОРЧУК,
голова Яської філії СУР

Фестиваль колядок, традицій та зимових звичаїв українців у Сігету-Мармацієй

Марамурська філія Союзу українців Румунії у партнерстві з Українським Православним Вікаріатом Румунії провела 9 січня, на третій день Різдва за старим стилем, у місті Сігету-Мармацієй Марамурського повіту ХХІХ-й Фестиваль колядок, традицій та зимових звичаїв українців. На офіційному відкритті фестивалю взяли участь голова Союзу українців Румунії та депутат Микола-Мирослав Петрецький, голова Марамурської філії СУР Мирослав Петрецький, мер міста Сігету-Мармацієй Васіле Молдован, заступниця мера Данієла Оніце-Івашку, вікарій Українського Православного Вікаріату Румунії отець д-р Микола Лаурук, журналіст видання «Привіт, Сігет!» Йон Маріш, голови повітових сурівських філій та представники ЗМІ.

Головний організатор фестивалю, голова Марамурської філії СУР Мирослав Петрецький розповів, як пройшов ХХІХ-й Фестиваль колядок, традицій та зимових звичаїв українців: «Взяли участь колядники з майже кожного села Марамурської філії СУР, де проживають понад 60% українців всієї держави, а також українці з Сучавського, Сатумарського, Тіміського, Арадського, Карашсеверінського і Тульчанського повітів. Я хочу подякувати всім учасникам. Фестиваль почався о 10-й годині Святою Літургією в Українській православній церкві, о 12-годині утворилася колона колядників, одягнених в різдвяні або традиційні українські костюми, які пройшли центром міста. Завершився фестиваль традиційним концертом просто неба у Великому парку в місті Сігету Мармацієй. Я хочу подякувати мері Сігету-Мармацієй, жандармерії, поліції та всім тим, хто долучився та підтримував нас у проведенні фестивалю у місті Сігет».

Голова СУР і депутат Микола-Мирослав Петрецький у своєму привітальному виступі до учасників фестивалю сказав: «Ласкаво просимо до однієї з найважливіших подій, організованих Союзом українців Румунії протягом одного року, події, з якою починаються всі інші заходи, організовані всіма філіями СУР. Це дуже важлива подія, яка збирає етнічних українців з усієї країни, не лише з Мараморощини. Ми зуміли на третій день Різдва зустрітися у благословенному та багатокультурному місті Сігету-Мармацієй, яке щороку об'єднує етнічних українців і не лише. Ця подія збагачує українську культуру, але і культуру міста. Дякую представникам місцевої влади, які кожного року є поряд з етнічними українцями, зокрема меру, заступнику меру, радникам, які кожного разу допомагають нам у вирішенні різних проблем, з якими стикаються українці. Дякую також представникам Українського Православного Вікаріату, які поряд із нами весь час та які допомагають нам у збереженні звичаїв і традицій українців, успадкованих від попередніх поколінь».

У своєму зверненні до присутніх мер міста Сігету-Мармацієй Васіле Молдован сказав: «У нас є спільна спадщина, і ми повинні її зберігати, продовжувати та популяризувати. Тільки разом ми зможемо продовжувати традиції та звичаї наших предків. Я з радістю відгукнувся на запрошення Союзу українців Румунії взяти участь у 29-му Фестивалі колядок, традицій та зимових звичаїв українців, і радий бачити, як Ви мобілізувалися. Вас було багато в церкві і тут, у центральному парку. Я хочу подякувати етнічним українцям за їхній внесок у благополуччя та популяризацію міста, а також за те, що брали участь з колядками у Фестивалі звичаїв і традицій «Мармація», який відбувся у Музеї села, де я мав велику приємність послухати українців з Кривого та Рускови. Я радий, що цього року Фестиваль колядок, традицій та зимових звичаїв українців відбувся фізично, оскільки минулого року не можна було його організувати через пандемічну ситуацію.

Цього року ситуація теж не слава, але, дотримуючись встановлених владою правил, нам вдалося провести цей захід. Я ще раз вітаю СУР за те, що робить для української громади міста Сігету-Мармацієй та українців всієї країни, і бажаю Вам щасливого Нового року, радості та, найголовніше, міцного здоров'я! Це важкі часи, але ми не повинні втрачати надію та особливо нашу віру».

(Продовження на 9 стор.)

Христина ШТІРБЕЦЬ

Фестиваль колядок, традицій та зимових звичаїв українців у Сігету-Мармацієй

(Закінчення. Поч. на 8 стор.)

Вікарій Українського Православного Вікаріату Румунії отець д-р Микола Лаурук поділився своїми думками від участі у Фестивалі колядок, традицій та зимових звичаїв українців: «Для нашої стародавньої Української православної церкви та для Українського Православного Вікаріату це було відмінне свято. Ми завжди кажемо, що українці, які належать до Українського Православного Вікаріату, що має осідок у Мараморошині, має два великі свята: храмове свято кожної української церкви та інше свято у партнерстві із Союзом українців Румунії, а саме Фестиваль колядок, традицій та зимових звичаїв українців. СУР дуже гарно організував цю подію. Честь і хвала голові Союзу українців Румунії й депутату Миколі-Мирославу Петрецькому та голові Марамурської філії СУР Мирославу Петрецькому, котрі потрудилися та посприяли дуже багато, щоб відбувся так гарно цей фестиваль, який зворушив українців нашої церкви, а також всіх українців, також добрих і чесних братів румунів. Як і минулими роками, ця подія розпочалась у церкві. Дай Боже, щоб ця наша жива віра, це свято, яке, за словами святого Іоана Золотоустого, є матір'ю всіх свят – День Різдва Христового – це велике духовне багатство передавалося від батьків до дітей, до внуків та правнуків. І хочу закликати нашу молодь зберігати разом цю живу прекрасну традицію. І дай Боже, щоб ця радість наших свят, повна благодать від Святого Духа, була радістю як старшого покоління, так і їх дітей, внуків та правнуків. На Многії та Благії літа!».

Голова Марамурської філії СУР Мирослав Петрецький розповів також про головну мету фестивалю, про інші заходи, проведені СУРом з нагоди Різдвяно-новорічних свят та плани на майбутнє: «Головна мета фестивалю – це збереження наших зимових традицій. Я думаю, щоб у майбутньому ми провели з цієї нагоди й конкурс релігійних вистав «Вифлеєм» та колядок. Представники готелів міста Сігет запропонували нам спільно організувати «Вечір української пісні». Мені дуже сподобалася ця пропозиція. Також треба додати, що вперше цього року з нагоди зимових свят Союз українців Румунії подарував українцям всіх релігійних конфесій з усіх куточків Румунії продуктові набори. Також усі діточки, котрі вивчають українську мову, отримали від СУР, як зазвичай, дуже гарні подарунки. В майбутньому ми плануємо провести конкурс стародавніх пісень українців Румунії. Я думаю, що такі заходи сприятимуть збереженню та продовженню наших традицій, які ми передаємо нашим нащадкам. Хочу відмітити, що у кожному селі Румунії, де проживають українці, ми записали компакт-диски та DVD-диски з українськими колядками в честь нашого фестивалю, для всіх українців, які святкують Різдво Христове, та не лише».

Черговий щорічний фестиваль колядок, щедрівок та різдвяних піснеспівів у Сучавській філії СУР

*"Нова радість стала,
Яка не бувала,
Над вертепом звізда ясна
Весь світ осіяла"*

Мабуть, немає в Румунії, в повітах де проживають українці, такого куточка, де б у дні Різдва не звучали оці споконвічні пророчі слова колядки. Вони сповіщають світові, що народився Син Божий, котрий узяв на себе велику місію – врятувати рід людський і від духовного гріхопадіння, і від фізичного зникнення з лиця Землі.

Сучавська філія Союзу українців Румунії провела у понеділок, 27 грудня 2021 року у Радівцях святковий захід з нагоди зимових свят «Українська коляда – її специфіка на Буковині». В обрядах різдвяного та новорічного циклу, який проводився в рамках фестивалю колядок, були залучені як окремі ентузіасти, так і цілі колективи аматорів, котрі гуртуються навколо місцевих організацій Союзу українців Румунії в Сучавському повіті.

Атмосфера зимових свят, а особливо Різдва, була сполучною ланкою великої кількості членів і прихильників, які взяли участь у фестивалі.

Мета даного фестивалю незмінна. Це відродження духовних традицій колядок та щедрівок. У різдвяному дійстві взяли участь багато творчих людей та поцінувачів українських традицій. Радують присутність молоді та людей старшого віку – як символ передачі традицій з покоління в покоління.

Відкрив захід голова Сучавської філії

СУР пан Ілля Савчук, який у своєму вступному слові привітав усіх присутніх з новорічно-різдвяними святами, представив учасників фестивалю та зпрошених і наголосив на важливості продовження традицій та звичаїв українців у період зимових свят.

Заступник голови СУР, голова Яської філії Віктор Григорчук передав присутнім привітання від голови Союзу українців Румунії, депутата Миколи-Мирослава Петрецького.

Перед початком власне програми фестивалю колядок пан Ілля Савчук запропонував присутнім вшанувати хвилиною мовчання пам'ять пана Мар'яна Ілліча Гаденка – українського композитора, поета-песняра, народного артиста України, почесного громадянина міста Сторожинець, телеведучого загальнонаціонального телеканалу «UA: Перший», виконавця власних пісень, засновника та голови журі багатьох всеукраїнських пісенних конкурсів, який так рано і несподівано покинув нас.

Модератор фестивалю, голова Сучавської філії СУР запропонував, щоб колективи – учасники фестивалю – виступали в алфавітному порядку і, таким чином, по черзі перед гостями виступили такі самодіяльні художні колективи, як: «Негостинські голоси» з комуни Балківці під керівництвом Петра Шоймана, «Майданчик» з Качіки під керівництвом от. Миколи Николаїшина, «Хатна» з Дарманешт на чолі з от. Михайлом Кобзюком, «Буковинська Ружа» з Мілішівців, керівниця Бриндуша Пислар, «Червона Калина» з Негостини на чолі з Нікуліною Клапон, «Полонинка» з Палтіна, очолена Василюю Ясіновською, «Старші» з Радівців, керівник Василь Паскару, і «Коломийка» з м. Сірета під проводом Зірки Янош. В програмі прозвучали стародавні колядки українською та румунською мовами, серед яких назву такі: У Вифлеємі новина; Що то за предиво; Веселий вечір; Наш Ісус, мале дитя; Нова радість стала; Стала новина; Гай на воду на Йордан; Добрий вечір, пане господарю; Бог Предвічний; 3 рождеством Христовим; Вчора ізвечора; Ой лугом, лугом; Ой на річці на Йордані; Ой рано, рано; У полі, у полі; Ангел прилетів та інші.

Їх зусилля були щедро віддячені глядачами, адже після кожної колядки лунали гучні і тривалі оплески. Належну виконавчу майстерність, автентичність костюмів і щире атмосферу, створену коляд-

никами, оцінили гості фестивалю під час дискусій, які тривали ще довгий час після його закриття.

Відшуміли новорічно-різдвяні свята. Сподіваємось, що вони відлунюватимуть ще довго в душі кожного з нас. Адже колядки і щедрівки у виконанні аматорів Сучавської філії СУР зарядили всіх подолан доброю енергетикою, вірою у краще майбутнє не лише на новий рік, а й на весь вік.

Православні колядки є проявом пульсуючого релігійного життя. Як похвальні піснеспіви, вони висловлюють радість віруючих за милості та божественні благодіїства. Особливо приємно, що колядування на Буковині спонукує православну молодь шукати старі, часто забуті колядки та щедрівки, такі гарні українською мовою.

Хтось, висловлюючись стосовно колядок, відзначав: «Колядки – це особлива творчість, особлива слава народженому Богові у Вифлеємі. Кожна колядка має свою історію, – вона народилася не просто так, бо так захотілося комусь. Колядки були вистраждані народом».

Вітаємо читачів часопису «Вільне слово» із радісним і світлим святом – Різдва Христовим! Нехай у Вашому житті панує мир, спокій і добро! Нехай горе і нещастя обходять стороною Ваш дім! Щастя і успіху Вашим родинам, друзям і рідним! Дай Бог Вам міцного здоров'я душі і тіла. Зі святом!

Віктор ГРИГОРЧУК

«Дружба без кордонів»

ПРОЕКТ МІЖНАРОДНОГО ОСВІТНЬОГО ПАРТНЕРСТВА

Освітній проект «Дружба без кордонів» був розроблений саме для налагодження відносин співпраці та обміну передовим досвідом між партнерськими установами, розташованими по обидва боки румунсько-українського кордону.

У грудні минулого року запуск цього партнерства відбувся під час онлайн-зустрічі, яка збіглася з педагогічним кружком учителів української мови Сучавського повіту. Ця угода за допомогою запропонованої діяльності об'єднує 6 партнерів з Румунії та України: Союз українців Румунії, Сучавська Філія, Національний коледж ім. Міхая Емінеску м. Сучави, Шербівецька середня школа, Середня Школа ім. Богдана Воде м. Радівці, Каменська філія Тернавського ліцею ім. В. Богрі Герцаївського району Чернівецької області, Відділ освіти, молоді і спорту при Герцаївській ОТГ. Команда проекту складається з представників закладів та викладачів, відповідальних заходів, що пропонуються для розвитку: голова Сучавської філії СУР, інсп. проф. Савчук Ілля, інсп., проф. Міжок Лучія, директор, проф. Трончу Анка-Марія, директор, проф. Мунтяну Раду, директор, проф.

Бойчук Сільвія, директор, інсп. Павалакі Міну, проф. Мартиняк Михаєла-Делія, проф. Гайна Лариса, проф. Павлюк Сільвія, проф. Грехоля Джанетт-Делія, проф. Фрумосу Кароліна, проф. Борте Олена.

Таке розширення партнерства корисне для розвитку співпраці та розвитку спільних проектів у сфері освіти. Проект спрямований на три основні складові, які сприяють збереженню рідної мови та етнічної ідентичності: освіта, культура, традиції. Завдяки заходам, включеним до цього проекту, відбудеться обмін досвідом, що передбачає участь у демонстраційних уроках української мови для українців з Румунії та румунської для румунської мови з України. Залучення до подібних акцій учнів педагогічного профілю Національного коледжу ім. Міхая Емінеску м. Сучави – унікальний досвід із довгостроковою користю. Будуть розглянуті теми поетів-класиків Тараса Шевченка і Міхая Емінеску, з одного боку, та сучасних письменників Румунії та України, які пишуть рідною мовою, з іншого боку.

(Продовження на 13 стор.)

Делія МАРТИНЯК

«З вами щоб дива ставались, добрі люди зустрічались!»

Новий рік представляє одне з найбільш очікуваних свят. Кожного року радіємо традиціям, які лишаються від наших дідів-прадідів. Проходження одного року – це нагода, щоб передати привітання і поздоровлення рідним і близьким. Новий рік, що настав, – сповнення наших мрій, бажань-сповідань.

Найцінніший подарунок, що нам приносить Новий рік – щаслива сім'я й близькі друзі. Новий рік – неописаний том 365 порожніх чи повних сторінок. 14 січня, на Новий Рік за старим стилем, святкуємо і свято Василя Великого, архієпископа Кесарії в Малій Азії, причому християни вважали Василя Великого покровителем землеробства, і тому цього дня основною дією було колись засівання осель збіжжям.

За церковним обрядом, відзначається далі свято Обрізання Господнє, коли Синові Божому дано ім'я

Ісус, ім'я, що було провіщене Архангелом Гавриїлом у день передання благовісті Діві Марії.

На Мараморощині перехід до нового року супроводжений звичаями, обрядами, зокрема селами ходять із Щедрівками, або Козою, з якими колядують на Новий Рік. Момент наставання Нового року святкується у всьому світі, кожний народ визначаючи це по-різному.

На Новий рік молодь, одягнена у традиційному одязі, носячи маску, йде колядувати і щедрувати від хати до хати, бажаючи всім християнам Щасливого Нового Року.

Початок Нового року за старим стилем включає релігійні та міфічні звичаї, що мають культурне та глибоке символічне значення.

Старші люди ще дотримуються традицій і повір'я у Новорічну ніч. Кажуть: «Яка погода, така і врода». Якщо ніч Нового року тиха і ясна, буде рік щасливий для людей і худоби. Якщо сонце рано зійде, рік буде щасливий і врожайний. Якщо частина неба покрита хмарами, в тій стороні буде гарний урожай збіжжя. Якщо сніг випаде в цей день, рік буде щасливий.

Новий рік в українців завжди родинне свято. Смачні страви, прикрашання столу і танці, все це прийшло від наших прадідів.

Всім нашим українцям, які святкують Новий рік за старим стилем, бажаємо багато щастя, добра, миру та Божої ласки! З Новим роком!

«З Новим роком всіх вітаю
Всього доброго бажаю!
З вами щоб дива ставались,
Добрі люди зустрічались».

Микола ДУТКА

РІЗДВЯНІ ТРАДИЦІЇ ТА ОБРЯДИ УКРАЇНЦІВ У СЕЛІ РУСКОВО

Від першого жовтня минулого року з благословінням Блаженнішого Патріарха Данієла я був іменований на служіння для вірних парафії Рускова. Після того, як отець вікарій Іван Піцура вийшов на пенсію. Русково – гарне, велике село з працелюбними людьми, які зберігають українські традиції та обряди, успадковані від попередніх поколінь, зокрема з нагоди різдвяних та новорічних свят. Цього року моя сім'я вперше святкувала разом із жителями Рускови Різдво Христове і нам було дуже цікаво, які звичаї специфічні русчанам на Різдво.

Слід уточнити, що окремі традиції ті ж самі для всіх православних українців у всьому Марамурському повіті, й не лише, як, наприклад: пісна вечерея та колядування, але є й інші традиції, пов'язані з Різдом, які специфічні кожному селу та які українці свято шанують, зберігають і продовжують.

У Рускові на Святий вечір діточки колядують від хати до хати, сповіщаючи про народження Ісуса Христа. Опівночі о 12-й

годині всі присутні у церкві відправляють «Павечиріє Велеки», утрєня з литією, а наприкінці гарно виступають «Вифлеєми». Опівнічна Служба триває майже до 3-ої години ранку, але церква переповнена віруючими.

На перший день Різдва о 10-й годині була відправлена Свята Літургія. Під час поминання живих колядував церковний хор під керівництвом молоді добродійки Юстини Юрча. Створений цього року, гарний хор

виконав такі колядки, як: «Ясна засвітила зоря» та «Пастиріє встаніти». Після Божественної літургії колядував великий гурт діточок (60 осіб), яких підготувала також добродійка. Вони проколядували чотири колядки, а наприкінці гарно завіншували

всім присутнім. Батьки насолоджувалися виступом дітей, раділи їм. На другий день Різдва на Службі Божій була присутня гарна молода протесія, яка прекрасно проспівала молитву «Отче наш», а після Святої Літургії відбувся святковий обхід храму з читанням 4-ох Євангелій. На подвір'ї церкви ми відслужили Вечірню, під час якої відбулося і мирування вірних. Обхід церкви з прекрасними протесіями є відмінним для села Рускова. На третій день Різдва ми відслужили Службу Божу та повернулися додому із маленьким смутком у серцях через те, що Різдвяні свята так скоро минули, але слідують інші великі празники: Обрізання Господнє та Хрещення Господнє або Богоявлення.

отець Іван ЮРЧА

ДО 172-річчя 3 ДНЯ НАРОДЖЕННЯ МІХАЯ ЕМІНЕСКУ

Вірш «Зірка» Міхая Емінеску в українських перекладах

Сергій ЛУЧКАНИН, доктор філологічних наук, професор Інституту філології Київського національного університету ім. Тараса Шевченка

Кожен народ має по одному поету, який його уособлює, вбираючи в себе його щирі почуття, помисли й сподівання. У нас таким поетом-пророком є Тарас Григорович Шевченко, перший український національний поет, що набув світового визнання, слави й пошанування. Водночас ми не забуваємо, що в американців національним поетом є Волт Вітмен, в англійців – Вільям Шекспір, у білорусів – Янка Купала, у грузинів – Шота Руставелі, в італійців – Данте Аліґ'єрі, у поляків – Адам Міцкевич, у німців – Йоганн Вольфганг Гете, у росіян – Олександр Пушкін, у французів – Віктор Гюґо. А в румунів – Міхай Емінеску (15 січня 1850 – 15 червня 1889) – великий румунський національний поет, широко відомий поет румунської класичної літератури, один із найбільших поетів світу, „останній представник європейського романтизму”, хоча завдяки своїй глибині його поезія виходить поза традиційні межі романтичного напрямку в світовій літерату-

рі. В його ліричних творах відображаються народна психологія румунів, їхні предвічні традиції і звичаї, починаючи від античності й „леґендарних віків”, менталітет його власного народу в тісному зв'язку з філософськими роздумами про долю людства, національну й світову історію. Творчий геній цього великого письменника, біологічне існування якого тривало лише 39 років (як і майже всі великі романтики, Емінеску помер молодим), поетична творчість якого завершилася в 33 роки, у 1883 році, коли побачило світ перше і єдине прижиттєве видання поезій Емінеску з передмовою Тіту Майореску, залишив, проте, майбутнім поколінням справжню скарбницю поезій, що відзначаються надзвичайною музичністю та незрівнянною гармонією, експресією цілої історичної епохи думок і сподівань щодо посилення національного характеру румунської літератури.

До сьогодні критики написали тисячі сторінок про поезію Емінеску, яка виражає пристрасне кохання та любовні душевні страждання (вірші „Бажання”, „Вечір у полі”, „Озеро”, „Синя квітка”, „Така ти ніжна”, „Чому не йдеш”), мандрує в історичному часі і в просторі, описуючи у філософ-

ській манері як міфологічні залишки зниклих цивілізацій („Один і поет”, „Memento mori”, „Єгипет”), так і реальні історичні події („Послання третє”), соціальні рухи („Імператор і пролетар”), сягає в космічний простір і, за словами Георга Дока, „подає демонічного героя з романтичним духом, коментатора-скептика історії та людського буття, який повстає, так само як і Титани, супроти наперед визначеного порядку, показуючи цілковите непоєднання між самотнім і безсмертним генієм у часовій і просторовій безкінечності й ефемерністю людства”.

Серед усіх поезій Емінеску вирізняється „маленький ліричний шедевр” – поезія „Зірка”, яка 1 грудня 1886 року вперше з'явилась у часописі „Літературні бесіди”. Чимало дослідників займалося пошуками „надихаючих” джерел цієї поезії, від самого початку відомий румунський критик Тіту Майореску гдав, що на Міхая Емінеску вплинула одна його конференція від 11 квітня 1882 р., де було сказано, що образ згаслої зірки продовжує линути до нашого зору, хоча сама зірка вже зникла „в голубій безодні”.

(Продовження з 13 стор.)

«Дружба без кордонів»

ПРОЕКТ МІЖНАРОДНОГО ОСВІТНЬОГО ПАРТНЕРСТВА

(Закінчення. Початок на 11 стор.)

Ми хочемо також пропагувати та використовувати традиції двох етнічних груп, проводячи практичну діяльність. Метою цього проекту є стимулювання та заохочування учнів й учителів, учасників у популяризації освіти, культури і традицій Буковини для збереження рідної мови та етнічної ідентичності. Загальною метою є поглиблення знань з тим, щоб налагодити тіснішу й довготривалу співпрацю.

Проект триватиме протягом 2021-2022 навчального року та включатиме 6 заходів. Ми почали із запуску проекту, детально представивши дії, мету й завдання цього освітнього підходу.

Захід № 2 під назвою «Культурні особистості Буковини» відбуватиметься онлайн з презентацією тематичних рефератів, написаних учнями залучених шкіл. Команди учнів румунських шкіл презентуватимуть життя та культурну діяльність окремих українських письменників Буковини румунської території. Цією ж темою буде займатися команда учнів з України, звертаючись до румунських письменників Північ-

ної Буковини. Діяльність завершиться дискусією на запропоновану тему.

Третій захід називається «Тарас Шевченко – Кобзар української поезії» і відбудеться з 10 по 11 березня 2022 р. Залежно від ситуації з пандемією, цей захід відбуватиметься у формі фізичної присутності або в режимі онлайн. Румунська делегація у складі учнів Національного Коледжу ім.

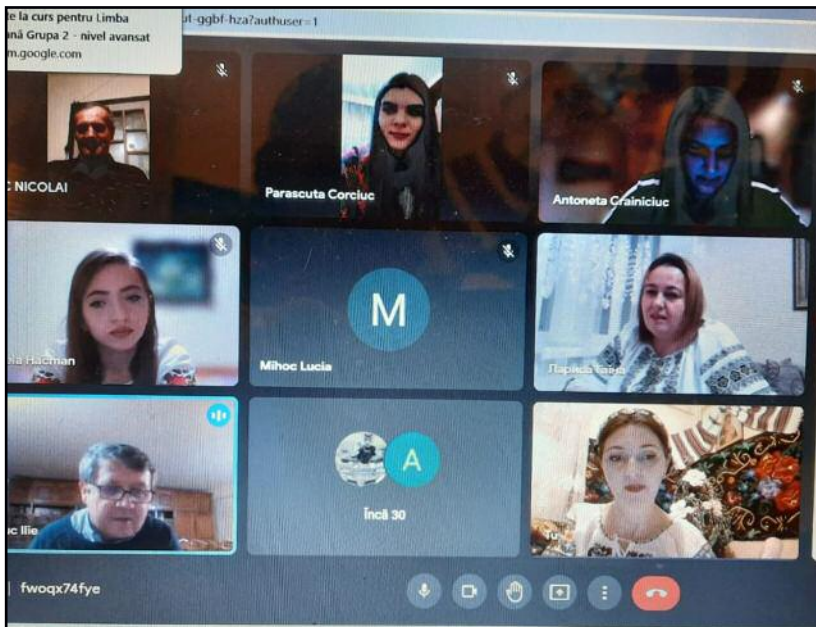
шення буде представлена коротка мистецька програма, присвячена українському поету Тарасу Шевченку.

Наступний захід «Великодні свята – збереження традицій та звичаїв у контексті пандемії» буде проводитись онлайн та включатиме презентацію пасхальних звичаїв, характерних для цієї місцевості, та тех-

ніки писанкарства. Відбудеться конкурс у двох секціях: прикрашання яєць та релігійне малювання.

У травні відбудеться акція «Міхай Емінеску – Лучафер румунської поезії». Ми сподіваємося, що зможемо здійснити цей етап через фізичну присутність, щоб делегація з України разом з учнями Національного коледжу ім. Міхая Емінеску та іншими бенефіціарами проекту взяли участь у демонстраційному уроці, що відбудеться в Середній школі с. Шербівці. На завершення відбудеться невелика програма з виконання пісень та читання віршів.

Під час оціночної діяльності будуть представлені всі заходи, проведені в рамках проекту, буде проведено SWOT-аналіз, після чого відбудуться обговорення та дебати щодо розгортання проекту, виділення сильних і слабких сторін.

Міхая Емінеску (секція вчителів-вихователів) та викладачів команди проекту візьме участь у демонстраційному уроці українською мовою в Каменській філії Тернавського ліцею ім. В. Богрі, району Герца. На завер-

ДО 172-РІЧЧЯ 3 ДНЯ НАРОДЖЕННЯ МІХАЯ ЕМІНЕСКУ

Вірш «Зірка» Міхая Емінеску в українських перекладах

(Продовження. Початок на 12 стор.)

Відомо, що під час її написання поет цікавився астрономічними працями, в яких ідеться, що, через свою незрівнянно велику порівняно з розмірами Сонячної системи віддаль зір від Землі, їхні кутові переміщення дуже малі і становлять в середньому кілька сотих часток секунди дуги за рік. Проміння навіть згаслої зорі ще довго осягає землян. І водночас на зоряному небі зрідка видно спалах нової зорі, який у виняткових випадках настільки яскравий, що помітний навіть удень. Такою яскравою вранішньою зорею в румунській і світовій літературі спалахнув і Міхай Емінеску, світло якої опромінює і нас, людей початку XXI віку. І слід цієї зорі житиме вічно. Як і Зірки ушлявленого професора Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, „українця із румунським серцем“ Станіслава Семчинського, фундатора румуністики в Києві, серед багатьох учнів якого числиться й Віктор Баранов, перекладач творів Васіле Александрі, Міхая

Емінеску, Лучіана Благі, Нікити Стенеску, Ани Бландіани та інших румунських поетів. Вірш М. Емінеску „Зірка“ був улюбленим віршем С. Семчинського, який він завжди аналізував, навчаючи студентів румунської мови в Шевченковому університеті.

Популярність Емінеску величезна не лише в „коханій Румунії“. Природно, що протягом років з'явилися численні переклади поезії Емінеску різними мовами світу. Особливо в XX – на початку XXI ст. побачили світ численні двомовні й багатомовні видання немеркнучих поетичних творів Емінеску, як поширеними європейськими і світовими мовами, так і мовами меншого розповсюдження. У 2000 р., коли за рішенням ЮНЕСКО широко відзначалося 150-річчя від дня народження Міхая Емінеску, побачили світ різноманітні двомовні видання його лірики. Поезії Емінеску часто з'являлися в перекладах однією мовою, зокрема й нашою державною українською мовою: у 1952 році (з передмовою класика румунської прози XX ст. Михайла Садовяну), у 1974 р. (передмова незабутнього Андрія М'ястківського), у 2000

р. (в Україні та Румунії як двомовні видання), його поезії були неодноразово опубліковані в різних журналах, антологіях та альманахах.

Серед перекладачів поезії „Зірка“ мовами народів світу ми зустрічаємо таких славнозвісних поетів, як Корнеліу М. Попеску, який трагічно загинув геть юним під час землетрусу 4 березня 1977 р. (англійською мовою), Пауль Міклеу та Елізабета Ізанос (французькою мовою), Альфред Маргул-Спербер і Франіо Золтан (обидва поети Румунії віршують німецькою й угорською мовами), Юрій Кожевніков (російською мовою), Раміро Ортіз (засновник румунської філології в Італії) та Джео Васіле (італійською мовою), Рітас Бумі Папа (новогрецькою мовою), яка, до речі, перекладала новогрецькою і Тараса Шевченка, Джон Мілос (народився у 1930 р. в Банаті, від 1964 р. мешкає в Швеції) (шведською мовою) та інші митці. Наявні й два відтворення цієї поезії арумунським діалектом (...)

(Далі буде)

ОГОЛОШЕННЯ

ФЕСТИВАЛЬ-КОНКУРС МИСТЕЦТВ «ЮНІ УКРАЇНСЬКІ ТАЛАНТИ РУМУНІЇ»

Союз українців Румунії організовує VI-ий випуск Фестивалю-конкурсу «Юні українські таланти Румунії».

МЕТА ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ФЕСТИВАЛЮ-КОНКУРСУ:

Відродження, збереження і розвиток української культури в Румунії. Виявлення юних талантів, встановлення творчих контактів між учасниками, обмін досвідом. Створення умов для підтримки та розвитку дитячої та юнацької творчості.

ВІКОВІ КАТЕГОРІЇ:

- I категорія – 6-9 років / 0-4 класи;
- II категорія – 10-13 років / 5-8 класи;
- III категорія – 14-17 років; / 9-12 класи;
- IV категорія – 18-30 років / студенти та українська молодь Румунії.

НОМІНАЦІЇ:

Література:

- 1. поезія (2-4 поезії);
- 2. коротка проза (2-4 сторінки);
- 3. есе (2-4 сторінки).

Тексти на конкурс подаються на аркушах формату А4, надруковані шрифтом Times New Roman розміром 14 пунктів з міжрядковим інтервалом 1,5 пункта. Розмір віршованого тексту повинен бути не більше однієї сторінки.

Живопис:

- 1. Класичний живопис: пейзаж, портрет, натюрморт, акварельний живопис, жанрова картина, езотерика, естетика ню (оголена натура), анімалістика, архітектурний живопис (2-4 роботи).
- 2. Експериментальний живопис: пейзаж, портрет, натюрморт, акварельний живопис, жанрова картина, езотерика, естетика ню (оголена натура), анімалістика, архітектурний живопис (2-4 роботи).
- 3. Графіка (2-4 роботи). Всі роботи повинні мати етикетку-опис: прізвище, ім'я автора (співавтора); назва твору; техніка створення; розмір (висота / ширина); дата створення.

Вокальне мистецтво

- 1. Солісти, дуети: естрадний вокал; народний вокал; академічний вокал; джазовий вокал.
- 2. Інструментальна музика: скрипка, віолончель, баян, акордеон, гітара, фортепіано, духові інструменти.
- 3. Оригінальне мистецтво: художнє читання, естрадні мініатюри і т. ін. Перевага віддається майстрам української літератури (проза, поезія, уривки з вистав). Для участі записи подаються на цифрових носіях (USB флеш-накопичувачі, CD-диски), або висилаються в електронному форматі.

Цифрові носії повинні містити тільки 2 конкурсні треки, обов'язково української пісні чи інструментальної музики. Просимо всіх бажаючих взяти участь у конкурсі надсилати оригінали чи копії робіт з поміткою «Pentru concurs» на адресу: Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu, nr. 15, sect 1, București, а також і в електронному форматі (e-mail: comisia.cultura@uur.ro), до 15 червня 2022 р.

НАГОРОДЖЕННЯ:

Перші, другі, треті місця та відзнаки будуть нагороджені грамотами та грошовими преміями. Усі учасники отримають грамоту за участь у фестивалі та книги, видані Союзом українців Румунії. Конкурсні твори оцінює журі (письменники, художники, артисти, діячі культури і мистецтв) за 10-бальною шкалою, на основі результатів голосування журі складається рейтинг і розподіляються місця в кожній номінації, а також по вікових категоріях.

Остаточний склад журі затверджується Комісією з питань культури Союзу українців Румунії за 10 днів до початку Фестивалю-конкурсу.

Рішення журі оформляються у вигляді протоколу, є остаточними і оскарженню не підлягають.

Переможці конкурсу беруть участь у гала-концерті.

Питання з проведення фестивалю-конкурсу надсилайте на адресу: comisia.cultura@uur.ro

Телефони оргкомітету 051109 169,
(контактна особа – Михайло Трайста).

Чарівність зимових свят

Атмосфера Різдва для кожного з нас приносить нам радості та пригадує про дитячі роки й прикрашення ялинки.

Різдво чекає цілий світ, маючи значення, якого віку людина, коли собі пригадаєш з великою емоцією про колядки, запах ялинки й діти, які ходять від хати до хати прославляти Народження Ісуса Христа.

Різдво – це період, в якому нарід з радістю приготує традиційні страви, забави, ялинку.

Найповажніша традиція на Різдво колядування. Коляда це стародавній звичай, який зберігається з прадідів і по сьогодні. Коляда представляє прославлення Рождества Ісуса Христа, це специфічна традиція Різдва.

Традиції святкування Різдва передаються з покоління у поко-

ління. Різдво можна вважати сімейним святом. Один із обрядів на Святий вечір, українці застеляють стіл під скатеркою сіном або соломкою.

Господиня розпочинає приготувати 12 страв, що символізують дванадцять апосто-

лів. Різдво починається з того моменту, коли на небі з'являється зірка, сповіщаючи про народження Христа.

Із давніх-давен існує гарний звичай, щоб на Різдво християни побажали один одному міцного здоров'я, щастя і многая літ. Різдвяні свята для кожного з нас особливі: сім'я, сідаючи за стіл, колядує, приймає колядників.

Щоб свято було радісним та веселим, родичі ставлять під ялинку один одному подарунки. Ніч Різдва має чарівні моменти. «Христос рождається! Славимо його!». Із цими словами православний світ вітається один одному на Різдво Христове. Різдво Христове – свято миру, радості і добра. Дуже важливо на Різдво подавати допомогу сиротам, бідним, хворим, маючи і вони свої святкові радощі. Ось чому нам треба дотримуватися прекрасних українських традицій Різдва, щоб ніхто не почувався самотнім під час Різдва. Найголовніший момент Різдва – це радість і довір'я. А новий рік – коли людина зустрічає перехід зі старого року у новий рік, початок нового періоду життя.

Микола ДУТКА

ЩАСЛИВІ МОМЕНТИ ВІД ПРЕЧУДОВОГО ФЕСТИВАЛЮ

У нашій країні кожної зими відбувається Фестиваль українських колядок. Для його проведення було вибрано історичне місто Сігету Мармаціей.

Якщо входити глибше у історію карашсеверінських українців, то можна довідатись, що їхні діди та прадіди, що жили на Закарпатті, уважали місто Сігет своєрідною напів столицею, бо тут вони вирішували свої адміністративні та юридичні справи.

Сьогодні ми вважаємо місто Сігет центром, де зустрічається висотність української культури, де вперше були засновані український ліцей та педагогічна школа, де знаходиться тепер Український ліцей імені Тараса Шевченка.

Так, 9-го січня ц.р. у славному місті Сігету Мармаціей відбувся український колядниковий фестиваль, на який прибули художні колективи з усіх куточків Румунії, де живе українське населення.

Для цієї історично-художньої події керівництво Союзу українців Румунії, особисто пан Микола-Мирослав Петрецький, голова СУР і депутат Румунського Парламенту, разом зі своїми радниками, приобрели всі моральні, матеріальні та фінансові потреби.

Для конкретного прикладу візьмемо подію, яка відбулася 9-го січня ц.р. у місті Сігету Мармаціей.

Рано-вранці, на заклик дзвонів Української Православної Церкви міста Сігету Мармаціей, почали збиратися біля неї колядкові колективи,

які приїхали з усіх-усюд сюди привітати народження Ісуса Христа.

Приємно, що на таку подію, як завжди, напав сніг для того, щоби захід мав справді зимовий вигляд.

Приймаючись до церкви, було чути усю службу, не лише голос священників, але й шовкові голоси церковних хористів. Перед церкви зішлись усі колективи, які приїхали колядувати. Сюди прибули понад двадцять колядкових колективів, відповідно одягнених, які управляли свої ролі.

Переглядаючи колективи, ми переконалися, що у події брали участь представники всіх повітів, де проживає українське населення.

Дуже цікаво були одягнені колективи Мараморощини. Так, як завжди, у їхніх колективах головну роль відіграють король та ангели, а комічні ролі фарисей та чорти, які несуть на плечах колоколи та дзвінки.

Після служби Божої, присвяченої події, усі колективи помарширували центром міста, направляючись до сцени, влаштованої у центральному парку перед українським ліцеєм ім. Тараса Шевченка.

Тут, на сцені, перед численними мікрофонами пан Мирослав Петрецький, як голова Мараморської філії, в ролі господаря відкрив захід і дав слово голові Союзу українців Румунії панові Миколі-Мирославу Петрецькому.

Микола-Мирослав Петрецький чистою, літературною румунською мовою привітав гостей і визначив особливі умови, які забезпечує Сігетське керівництво для національних меншин, в тому числі і українцям, у проведенні своїх заходів.

Після цього слово взяв пан Васіле Молдован, примар міста Сігету Мармаціей, який визначив значну роль співжиття румунів з національними меншинами, які, в

свою чергу, приносять лише користь місту Сігету і його жителям.

Концерт тік, мов річки Іза й Тиса, колективи колядували, а професорка Марія Папарига готувала нові поетичні вирази для колективів, і так закінчився концерт – УСПІШНО.

Далі господарі вдячно приготували колядникам вечерю у славному, романтичному ресторані «Градін Море».

Тут зішлось значне число колядників, одні з яких кінчали колись тут різні школи.

Одні розказували свої спогади, а тульчанські колядники, маючи із собою і одного акордионіста, виспівували свій приморський пісенний репертуар.

Карашсеверінські колядники, мов ті дисципліновані діти, сиділи і аналізували свої успіхи та події і уявно готували свою подорож додому.

Вони відчувалися добре від такої події і чекали повернення додому на другий день вранці. Іван Шутак, водій мікробуса, так і привіз нас додому.

Так воно й сталося вранці, усі хористи виїхали із міста, де вони зазнали багато щасливих моментів й підспівували улюблені пісні.

Дуже дивно, що одну дуже відому улюблену пісню так і ніхто собі не пригадав. Тому з цієї нагоди я їм пригадаю ту їхню улюблену пісню:

ЧЕРВОНА РУТА

*Ти признайся мені,
Звідки в тебе сі чари?
Я без тебе всі дні
У полоні печалі.
Можє, десь у лісах
Ти чар-зілля шукала,
Сонце-руту знайшла
І мене зчарувала.*

Приспів:

*Червону руту не шукай вечорами,
Ти у мене єдина, тільки ти,
Повір!
Бо твоя врода
То є чистая вода,
То є чистая вода,
То є чистая вода
Синіх гір.*

Іван ЛІБЕР

СВІТЛА ПАМ'ЯТЬ ПОКІЙНОМУ УЧИТЕЛЮ ВАСИЛЮ ПЕТРАШУКУ

На 83-ому році життя відійшов у потойбіччя добрий, щирий українець **ВАСИЛЬ ПЕТРАШУК**.

Народився покійний на Буковині в селі Балківці Сучавського повіту 12 січня 1939 року. Закінчив Український педагогічний ліцей у місті Сереті. Після закінчення працював 1 рік у Тульчі, 1 рік на Мараморощині, після чого перейшов у рідне село, де працював до виходу на пенсію після 46 років праці.

Добрий батько, виховав гарних, добрих синів Романа і Борислава.

Передаємо щирі співчуття його сину, нашому колезі Роману, рідним, близьким, які його знали і шанували.

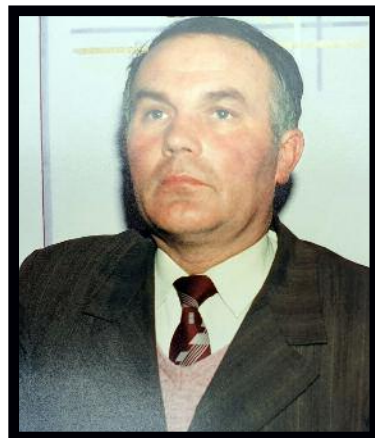
Прийшли відправити у останню дорогу покійного односельчани з Балківців та друзі з Негостини.

Хай з Богом спочиває у мирі і тиші!

Нехай земля йому буде пухом!

Покладаємо вінок квітів на його могилу!

Редакція «Вільне слово»

«Христос рождається! Славимо Його!»

Фестиваль українських колядок розпочався словами: – Христос рождається! – Славимо його! Такими словами привітала всіх українців пані проф. Марія Папарига. Виконанням національних гімнів Румунії та України розпочався фестиваль у Сігеті.

Фестиваль українських колядок, традицій та зимових звичаїв, який щороку відбувається у місті Сігету Мармацієй, має вже давню та цінну традицію. Мараморощина на цьому фестивалі зачаровує народ колядками з різних повітів.

Відкриття цього фестивалю в Сігеті зробив голова Марамурської філії СУР пан Мирослав Петрецький. Також взяв слово і пан депутат Микола-Мирослав Петрецький. На сцену були запрошені й інші офіційні особи.

У повіті Марамуреш Різдво за старим стилем святкують понад 30 тисяч українців. Українці, як і інші слов'янські народи, святкують Різдво за Юліанським календарем 6-го та 7-го січня.

І голова міста Сігету подякував українцям і голові СУР та організаторам за цей прекрасний фестиваль колядок.

Хоча знаходимося під час пандемії, філія Мараморощини СУР у партнерстві із Українським Православним Вікаріатом Румунії

організувала 9 січня 2022 р. 29-й випуск Фестивалю колядок, традицій та зимових звичаїв українців.

Спочатку відбулася Свята Літургія в українській православній церкві. Потім парад колядників, одягнених у традиційні народні костюми, пройшов вулицями у центрі міста Сігет.

Взяли участь групи колядників з повітів: Марамуреш, Сату Маре, Караи-Северін, Тіміш, Тульча, Сучава і Арад.

Були присутні, зокрема, колядники із таких українських сіл Мараморощини: Кричунів, Великий Бичків, Луг над Тисою, Вишня Рона, Вишівська Долина, Бистрий, Красний, Русково, Кривий, Ремети, Коштіль і Поляни. Також виступав хор Української православної церкви м. Сігет.

Після того, як кожний повіт представив свої групи колядників, почався надзвичайний традиційний концерт колядок у центральному парку в місті Сігету Мармацієй.

В кінці фестивалю голова СУР, депутат Микола-Мирослав Петрецький підкреслив, що українці в Румунії зберігатимуть далі свої традиції, передаватимуть їх наступним поколінням.

Микола ДУТКА

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – **Іван КОВАЧ**

Редактори – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ** та **Роман ПЕТРАШУК**

Комп'ютерний набір – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ**

Техноредагування – **Роман ПЕТРАШУК**

Друкарня «RCR PRINT» Бухарест, Румунія; **ISSN 1223-8988** Adresa redacției:

Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: vilne.slovo@uur.ro/ Адреса сайту СУР: **www.uur.ro**

**Наклад фінансований
Союзом українців Румунії**

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.

